

Stanowisko X Kongresu Gmin Wiejskich RP w sprawie: realizacji zadań oświatowych i podnoszenia jakości nauczania Warszawa 16 października 2009 r.

Zgromadzeni na X Kongresie Gmin Wiejskich wójtowie i burmistrzowie z troską spoglądają na stan polskiej oświaty na obszarach wiejskich. Kosztem realizacji innych zadań własnych gminy, polepszających poziom życia mieszkańców, stworzyliśmy nauczycielom nowoczesną bazę dydaktyczną do pracy z dziećmi i młodzieżą. Jednocześnie realizując z własnego budżetu zadania służące wyrównaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży nie objęte subwencją oświatową w coraz większym stopniu dopłacamy do zadań objętych subwencją. Najwyższy niepokój budzą w nas pogłębiające się dysproporcje w zakresie poziomu oświaty pomiędzy gminami biednymi i bogatymi.

Wykonanie każdego zadania z zakresu oświaty wymaga środków finansowych. Bezprzedmiotowa jest tu dyskusja o wyższości ducha nad materią, bowiem edukacja musi kosztować. Problemem jest tylko to, ile ma kosztować i kogo ma kosztować.

Problem ten sprowadza się nie tylko do kwoty przeznaczanej w budżecie państwa na oświatę, lecz także do sposobu wydania tych pieniędzy, czyli do prawa oświatowego.

Pomimo pewnych pozytywnych tendencji, które zarysowano w ostatnich nowelizacjach ustawy o systemie oświaty oraz ustawy „Karta nauczyciela” stan prawa oświatowego jest nadal wysoce niezadowolający.

Sposób naliczania części oświatowej subwencji ogólnej nie koresponduje ze zwiększającymi się zadaniami oświatowymi, a szczególnie z ustalonymi bez udziału samorządów podwyżkami wynagrodzeń nauczycielskich.

Szczególnie charakterystycznym przykładem złego prawa oświatowego jest art. 30 Karty Nauczyciela, nakazujący w przypadku nie osiągnięcia przez nauczycieli gwarantowanego poziomu średniego wynagrodzenia we właściwej grupie awansu zawodowego, wypłacania dodatków wyrównawczych w danym roku kalendarzowym.

O możliwych problemach z wykonaniem tego zapisu ustawowego samorządowcy mówili już w roku 2008, podczas prac nad nowelizacją Karty Nauczyciela.

Problem ten omawiany był także na Zgromadzeniu Ogólnym Związku Gmin Wiejskich RP w maju br.

Dziękując, Pani Minister Krystynie Szumilas, za zrealizowanie obietnicy danej na tym Zgromadzeniu w zakresie wydania uzgodnionych z RIO, jednolitych dla całej Polski, zasad naliczania średnich wynagrodzeń nauczycielskich sygnalizujemy, że nadal samorządowcy z całej Polski zgłaszają liczne uzasadnione wątpliwości w tej sprawie.

Nierealny wydaje się także termin wypłacania dodatków wyrównujących oraz termin składania sprawozdań do RIO.

W tej sytuacji Zgromadzeni na X Kongresie Gmin Wiejskich w Warszawie samorządowcy domagają się pilnej zmiany art. 30 Karty Nauczyciela poprzez przesunięcie zawartych tam obowiązków dotyczących JST do roku 2011.

Czas ten winien być wykorzystany na przygotowanie nowego systemu płac nauczycielskich, polegającego na godnym wynagrodzeniu za rzetelną pracę. Nowy system wynagradzania winien być powiązany z podwyższeniem pensum nauczycielskiego, wolny od dodatków socjalnych (wiejskiego i mieszkaniowego) i uwzględniać wyniki nauczania.

Poprawianie obecnego systemu wynagradzania nauczycieli jest działaniem bezcelowym, prowadzącym do utrwalania negatywnej selekcji do zawodu. Tylko dobrze przygotowany i sprawiedliwie, godziwie wynagradzany nauczyciel może przygotować młode pokolenie mieszkańców wsi do wyzwań współczesnego świata.

Obecna archaiczna Karta Nauczyciela nie prowadzi do tego celu. Racjonalizacji wydatkowania środków publicznych na oświatę winno także służyć:

- **zaostrenie kryteriów przyznawania urlopów „dla poratowania zdrowia” oraz finansowania ich przez ZUS,**
- **opracowanie standardów edukacyjnych, czyli między innymi określenie i wycenę zadań oświatowych finansowanych częścią oświatową subwencji ogólnej,**
- **umożliwienie łączenia bibliotek publicznych ze szkolnymi.**

Wobec uruchomionego procesu obniżania wieku szkolnego oraz wprowadzenia obowiązkowego przygotowania przedszkolnego 5-latków, a także upowszechniania wychowania przedszkolnego dzieci 3 i 4 letnich konieczne jest **rozważenie wprowadzenia subwencji przedszkolnej dla JST lub zwiększenie dochodów własnych JST z udziału w podatku PIT.**

Samorządy wiejskie znają wagę zadań oświatowych. Rozumieją ich znaczenie dla społeczności lokalnych i dla przyszłości Państwa. Wiele z nich podejmuje trudne decyzje, aby system oświaty na swoim terenie uczynić lepszym. Wiele z nich podejmuje niełatwą współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie wychowania przedszkolnego oraz przekazuje małe szkoły stowarzyszeniom, racjonalizując wydatki i ratując je przed likwidacją. Te praktyczne działania winny wskazać twórcom prawa, Rządowi RP i Parlamentowi, w jakim kierunku powinna podążać oświata na wsi.

Biorąc współodpowiedzialność za obecny i przyszły stan polskiej oświaty wzywamy rząd i parlament do natychmiastowej pracy nad naszymi propozycjami zawartymi w tym stanowisku. Oczekujemy dobrego prawa, które pozwoli racjonalnie gospodarować adekwatnymi do zadań środkami publicznymi i uwzględniającego wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz godnego wynagradzania nauczycieli wyróżniających się w pracy.

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich RP

Mariusz Poznański